

Τα «παράδοξα» της Κοιμήσεως

[Ορθοδοξία](#) / [Θεοτόκος](#)

[Σοφία Μπεκρή, φιλόλογος-θεολόγος](#)



Τιμούμε και μεγαλύνουμε, όπως κάθε χρόνο, και εφέτος, στην εορτή της Κοιμήσεως, την Παναγία Μητέρα μας, «την υψηλότεραν των ουρανών και καθαρωτέραν λαμπηδόνων ηλιακών». Εκφράζομε την ευγνωμοσύνη μας στην «Δέσποιναν του κόσμου, την λυτρωσαμένην ημάς εκ της κατάρας» του αιωνίου θανάτου και «δωρησαμένην ημίν ζωήν την αιώνιον». Συγχρόνως, δε, είμαστε πεπεισμένοι ότι «η δύναμις των αβοηθήτων και η ελπίς των απελπισμένων», τώρα που «κατέλιπε τον κόσμον», όχι μόνον δεν θα μας αφήση μόνους στις συμφορές του βίου μας, αλλά θα δέεται, από την ουράνια κατοικία της, με ακόμη μεγαλύτερη παρρησία «υπέρ ημών των αμαρτωλών».

Η βεβαιότητα, μάλιστα, αυτή μας δίνει μεγάλο κουράγιο και δύναμη. Πράγματι, δεν είναι δυνατόν να απαριθμήση κανείς «τα μεγαλεία των υπέρ νούν θαυμάτων» της Παναγίας, «των τετελεσμένων διηνεκώς», όπως αυτά παρουσιάζονται μέσα από την υπέροχη υμνογραφία της ημέρας και τα οποία δεν συνδέονται, ασφαλώς, αποκλειστικά με την δική της κοίμηση αλλά πολύ περισσότερο με την δική μας

σωτηρία.

«Ω του παραδόξου θαύματος! Η πηγή της ζωής εν μνημείω τίθεται και κλίμαξ προς ουρανόν ο τάφος γίνεται». Ο γήινος τάφος, που φέρει το ζωηφόρο σώμα της Παναγίας, μετατρέπεται σε ουράνια κλίμακα, «η τάφον οικήσασα (Παναγία) έδειξεν Παράδεισον», και η Γεσθημανή γίνεται τόπος χαράς: «Ευφραίνου Γεσθημανή, της Θεοτόκου το άγιον τέμενος». Όλες οι επίγειες και επουράνιες δυνάμεις, με προεξάρχοντα τον αρχάγγελο Γαβριήλ, καλούνται να υμνήσουν την Κεχαριτωμένη. «Επί σοι, χαίρει, Κεχαριτωμένη, πάσα η φύσις, αγγέλων το σύστημα και ανθρώπων το γένος, ηγιασμένε ναέ και Παράδεισε λογικέ.»

Η επανάληψη, μάλιστα, της φράσεως «Κεχαριτωμένη χαίρε, μετά σου ο Κύριος», στην κατάληξη των Στιχηρών του Εσπερινού, θυμίζει το χαρμόσυνο γεγονός του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου, «δι' ης ημείς εθεώθημεν».



Η Κοίμηση της Θεοτόκου, Αγία Σοφία, Κωνσταντινούπολη

Δικαίως, λοιπόν, η Κοίμηση ονομάστηκε «Πάσχα του καλοκαιριού», αφού όλη η φύση συμμετέχει στην χαρά και στην αγαλλίαση για την εορτή της Παναγίας, η οποία «πεποικιλμένη (=στολισμένη) τη θεία δόξη πάντας συνηγάγετο προς ευφροσύνην τους πιστούς.» (Ειρμός α' ωδής του Κανόνος του Κοσμά του Μελωδού).

Λησμονεί, έτσι, κανείς, προς στιγμήν, ότι πρόκειται για κοίμηση. «Σήμερον (η

Παναγία) την παναγίαν παρατίθεται ψυχήν και συν αυτή πληρούται τα σύμπαντα χαράς» (Στιχηρό ιδιόμελο της Λιτής). Όσο περισσότερο, μάλιστα, εμβαθύνει στην μελέτη της υμνογραφίας της ημέρας, άλλο τόσο διαπιστώνει ότι το συναίσθημα της χαράς είναι κυρίαρχο. Εξ άλλου, σε όλες τις κοιμήσεις των Αγίων μας δεν θρηνούμε, αλλά πανηγυρίζομε, πόσο μάλλον στην Κοίμηση της Παναγίας μας, της πικραμένης χαράς της Ορθοδοξίας, όπως την αποκαλεί θαυμάσια ο Φώτης Κόντογλου.

Πολλά, λοιπόν, τα παράδοξα της εορτής: Από την μία, η Κοίμηση γίνεται Ευαγγελισμός, από την άλλη, ο θάνατός της προξενεί την ζωή. Πράγματι, η Θεοτόκος δεν πέθανε, αλλά «μήτηρ υπάρχουσα της ζωής -του Χριστού- μετέστη προς την ζωήν». Άλλωστε, στο πρόσωπό της «νενίκηνται της φύσεως οι όροι», εφ' όσον υπήρξε «μετά τόκον Παρθένης και μετά θάνατον ζώσα» (Ειρμός θ' ωδής του Κανόνος της εορτής).

Είναι, μάλιστα, χαρακτηριστικό ότι το «διπλούν θαύμα», ότι παρέμεινε Παρθένης, μετά από τον τόκο της, -την γέννηση του Κυρίου-, και ότι «μετέστη προς την ζωήν» μετά θάνατον, παρουσιάζεται και σε άλλα τροπάρια, όπως στο Κάθισμα του Όρθρου: «εν τη γεννήσει σου (όταν γέννησες τον Χριστό) σύλληψις άσπορος, εν τη κοιμήσει σου νέκρωσις άφθορος». Γνωστότερη, βεβαίως, είναι η αναφορά του διπλού αυτού θαύματος στο Απολυτίκιο της εορτής: «εν τη γεννήσει την παρθενίαν εφύλαξας, εν τη κοιμήσει τον κόσμον ου κατέλιπες, Θεοτόκε...».

Ο υμνογράφος - όχι μόνον ένας- δεν ενδιαφέρεται, ως φαίνεται, να σταθή στην πρόσκαιρη θλίψη της κοιμήσεως αλλά σκοπεύει να μας μεταφέρει στην μόνιμη χαρά της αιωνίου ζωής που «προμνηστεύεται» (=προεξαγγέλλει) ο «θάνατος» της Παναγίας. Τελικά, έχουν και τα παράδοξα την εξήγησή των!

Ένας άλλος θαυμάσιος παραλληλισμός γίνεται ανάμεσα στα γεγονότα της επιγείου ζωής του Χριστού και τα αντίστοιχα της Θεοτόκου. Εάν ο Κύριος «ταφήν υπέστη εκουσίως ως θνητός», τότε η Παναγία «πως ταφήν αρνήσεται;» αναρωτιέται πάλι ο υμνογράφος. Γι' αυτό, «ου θαύμα θνήσκειν κοσμοσώτειραν κόρην, του κοσμοπλάστου σαρκικώς τεθνηκός» (Συναξάρι).

Όπως, όμως, Εκείνου το σώμα δεν παρέμεινε στον τάφο αλλά ανέστη, έτσι και Εκείνην «τάφος και νέκρωσις ουκ εκράτησεν». Πως θα μπορούσε, άλλωστε, ο τάφος να κρατήσει μέσα του το σώμα Εκείνης που έφερε μέσα της την «ζωή»; Κατ' αναλογία, λοιπόν, Εκείνος ανέστη και η «μήτηρ της ζωής μετέστη προς την ζωήν». Εξ άλλου, όπως λέει και ο εξαίρετος υμνητής της Παναγίας, Νικόλαος Καβάσιλας, η Παναγία «έδει (=έπρεπε) διά πασών ελθείν των οδών δι' ων ο Σωτήρ» ήλθε (Λόγος εις την Κοίμησιν 12, Π. Νέλλα, Η Θεομήτωρ, σελ. 214).

Όπως, όταν ζούσε η Παναγία, ήταν απολύτως εναρμονισμένη με το θέλημά Του, ζούσε και πολιτευόταν πλήρως εν Χριστώ, «ούτω πρώτη σύμμορφος εγένετο τω ομοίω μετά του Σωτήρος θανάτου και διά τούτο και της αναστάσεως προ πάντων μετέσχεν.» (ο. π. σελ. 217). Συμφώνως, άλλωστε, με την ορθόδοξη αντίληψη, η Παναγία μας δεν ανελήφθη απ' ευθείας στους ουραμούς, όπως δογματίζουν ατεκμηρίωτα οι Παπικοί, αλλά πρώτα εκοιμήθη και στην συνέχεια, ενωμένη και πάλι η ψυχή της με το σώμα της, ανέστη και, στην συνέχεια, μετέστη στους ουραμούς, όπου ζει πλέον αιώνια μαζί με τον Υιό Της.

Κατά την Κοίμησή της, μάλιστα, όπως αναφέρει το σχετικό Εξαποστειλάριο και εμφανίζεται στην εικονογραφία, «η πηγή της ζωής» παραδίδει το πνεύμα της στον Δημιουργό της ζωής. «Σήμερον την ολόφωτον ψυχήν αυτής εις τας αχράντους παλάμας του εξ αυτής σαρκωθέντος παρατίθησιν.» και «ο Λόγος του Πατρός», που έλαβε σάρκα και οστά από τα πανάγια αίματά της, δεν αφήνει το άχραντό της σώμα να υποστή την αλλοίωση και την φθορά του θανάτου, γι' αυτό την μεταθέτει «εκ γης προς ουρανόν», με τα ίδια του τα χέρια, «ενδόξως και υπέρ λόγον». Της κάνει, μάλιστα, την τιμή να την καθίση εκ δεξιών Του, «ως Βασίλισσα του παντός, περιβεβλημένη αθανασίας αίγλην» (Μεγαλυνάριο).

Τελικά, το μεγάλο παράδοξο δεν είναι πως η Παναγία μας κατάφερε να νικήση «της φύσεως τους όρους» αλλά πως ο υμνογράφος κατορθώνει, με τις πεπερασμένες του δυνάμεις, να εξυμνήση το μεγαλείο της «υψηλοτέρας των ουρανών, ενδοξοτέρας των Χερουβίμ και πάσης κτίσεως τιμιωτέρας.»

«Ποία πνευματικά άσματα νυν προσάξωμέν σοι, Παναγία; τη γαρ αθανάτω σου κοιμήσει άπαντα τον κόσμον ηγίασας.», αναφωνούμε και εμείς, μαζί με τον υμνογράφο, και παρακαλούμε, με την σειρά μας, την «εν πρεσβείαις ακοίμητον Θεοτόκον και προστασίαις αμετάθετον ελπίδα», Εκείνην που ο θάνατός της έγινε το «διαβατήριο ζωής της αιδίου και κρείττονος» να μεσιτεύη πάντοτε στον Υιό της και Θεό μας να μας χαρίση και εμάς το διαβατήριο της αιωνίου ζωής. Αμήν! Γένοιτο!

σημ.: Τα υμνογραφικά χωρία έχουν ως πηγή αναφοράς το Μηναίον Αυγούστου,

Έκδοσις Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, Αθήνα 2009.

MISSING_ARG_ACCESS_TOKEN